

Øst-Afrika:
Millioner på
randen av sult

SIDE 4

De gode møtene:
Besøksvenn
med hund

SIDE 22



50 år siden ulykkespåsken:

ERLING GLEMMER DEN ALDRI

SULT OG TØRKE I ØST-AFRIKA



Witmann & Jensen Foto: Røde Kors

Millioner av mennesker i Øst-Afrika er nå på randen av sult, og har akutt behov for hjelp. Mange er små barn. Røde Kors deler ut mat, vann og gir medisinsk hjelp.

Vær med og redd liv. Gi din støtte!

Send **SULT** til **2272** (250 kr)

eller **VIPPS** til **2272** (valgfri sum)

eller kontonummer

8200 06 10190 merk **SULT**

(valgfri sum)

RØDE KORS-MAGASINET 01/2017 96. ÅRGANG

Utgiver: Røde Kors i Norge

President: Sven Mollekleiv

Generalsekretær: Bernt G. Apeland

Ansvarlig redaktør: Øistein Mjærum

Redaktør: Marianne Wellén

I redaksjonen: Geir Arne Bore, Olav A. Saltbones, Thea Rabe, Arild Blomkvist, Maria Korkunc, Mari Aftret Mørtvedt

Forsidefoto: Maria Pile Svåstad

Redaksjonens adresse: Postboks 1
Grønland, 0133 Oslo

Tlf. 22 05 40 00. Faks 22 05 40 40

E-post: marwel@redcross.no

Design/layout: Nucleus AS, www.nucleus.no

Trykk: Artko as.

ISSN 1503-5786 (trykt utg.)

ISSN 1892-7971 (elektronisk utg.)

ADRESSEFORANDRING OG ANDRE HENVENDELSER:

 22 05 42 20

 medlem@redcross.no

Innhold:

SULTKATASTROFE TRUER I ØST-AFRIKA.....	4
ERLING HENTA FIRE DØDE UNGDOMMAR NED FRÅ FJELLET	8
TRENER FOR Å REDDE LIV.....	10
FRA SYRIA TIL EUROPA.....	12
LEO AJKIC KRYSSER SINE SPOR.....	14
6 ÅR MED BORGERKRIG I SYRIA	16
SYRERE VENDER TILBAKE.....	17
SYKEHUSET BLE ABDULLAHS REDNING	18
BURUNDI SATSER PÅ LOKALE FRIVILLIGE.....	20
BESØKSVENN PÅ FIRE BEN.....	22
FRA SKAM OG ISOLASJON TIL ET NORMALT LIV	24
8. MAI-KAMPANJEN.....	26
NÆRINGSLIVET GIR TILBAKE	28
SMÅSTOFF	30
ILDSJELEN	31



Kjære alle sammen!

Påsken nærmer seg, og igjen stiller frivillige Røde Kors-ere opp og er klare til å rykke ut fra fjord til fjells, i bygd og by. Røde Kors-frivillige er til stede med omsorg, søk og redning. De bruker sin fritid til å redde liv og skape verdige liv.

Men det er ikke bare i påskefjellet ulykker kan skje, og det er ikke alltid tid til å vente på hjelp når hvert minutt teller. Derfor oppfordrer vi flere til å lære livreddende førstehjelp og personlig beredskap. Det vil gjøre oss bedre rustet mot det uforutsette og bedre rustet som samfunn.

Mer ekstremvær som følge av klimaendringene gjør dessuten at flere kan havne i situasjoner uten strøm og vann over lengre tid. Hver enkelt av oss kan redusere vår

egen sårbarhet betydelig ved å være bedre forberedt. På Røde Kors-dagen 8. mai vil det være fokus på førstehjelp og personlig beredskap.

I Øst-Afrika og Jemen står millioner i fare for å sulte i hjel. Dette skyldes en kombinasjon av ekstrem tørke som følge av klimaendringer og væpnede konflikter. Røde Kors og Røde Halvmåne jobber på spreng for å bistå de sultrammede ved å reparere vannkilder, dele ut mat og såkorn. Lokalforeninger over hele Norge har allerede startet en nasjonal dugnad, og jeg vil takke alle Røde Kors-medlemmer og frivillige for det store engasjementet som bidrar til å redde liv. Takk for at dere bryr dere!

Sven Mollekleiv



SULTKATASTROFE TRUER I ØST-AFRIKA



Det er ikke tørke alene som er årsaken til den pågående krisen i Øst-Afrika og Jemen. I de berørte landene må mennesker flykte fra avlinger og vannkilder for å søke trygghet.

Tekst: **Røde Kors** / Foto: **ICRC/Arie Kievit, Nederland Røde Kors**

En sultkatastrofe er i ferd med å utvikle seg, men det er fortsatt mulig å forhindre massive tap av menneskeliv. Røde Kors hjelper i de mest utsatte områdene og får hjelpen helt frem.

Flere millioner mennesker har behov for nødhjelp i Jemen, Sør-Sudan, Somalia og Kenya. Det er også utfordringer i Etiopia og området rundt Tsjadsjøen. Pågående konflikt gjør det svært vanskelig å forebygge utfordringer ved tørke, fordi mennesker må flykte fra hjemmene sine og har liten mulighet til å klare seg.

Røde Kors og Røde Halvmåne oppfordrer myndighetene i landene og verdenssamfunnet om å legge til rette for politiske løsninger på konfliktene. Røde Kors frykter at nødhjelp brukes som strategisk verktøy i konflikt, hvor parter nekter nødhjelp til enkelte deler av befolkningen. Dette bryter med internasjonal humanitærrett og skal ikke skje.

Norges Røde Kors har satt av 35 millioner kroner av egne midler til nødhjelpsarbeidet.



SOMALIA

Antall innbyggere:
12,3 millioner



Krise:

I over 20 år har borgerkrig og mangel på sentralmakt ført til stor nød blant befolkningen. Samtidig gjør ekstremvær livet enda mer utfordrende for innbyggerne. Det har regnet lite siden 2015, noe som har ført til tørke i store deler av landet. Lokalsamfunn som lever av husdyrhold og jordbruk er ikke lenger i stand til å forsørge seg selv. I enkelte områder av Somalia har vannpriser blitt tredoblet og manglende tilgang på vann fører også til økt konflikt. Nomader må forflytte seg lenger for å få mat og vann til husdyr. I områder hvor det allerede er mangel på ressurser kan dette eskalere konflikten.

I 2011 døde over 260.000 mennesker som følge av sult i Somalia. I år strekker tørken seg over et større geografisk område enn i 2011, og situasjonen kan dermed bli enda mer akutt.

Behov:

- 2,9 millioner mennesker trenger øyeblikkelig hjelp til å få dekket sitt behov for mat

Hva gjør Røde Kors:

- Røde Kors forventer å nå minst 1,4 millioner mennesker i Somalia i år med mat, vann, helsetjenester og kontant-utbetalinger.
- Siden midten av februar har 240.000 mennesker fått hjelp fra Røde Kors.
- 140.000 mennesker i 114 landsbyer i Nord-Somalia har fått utdelt mat, mens 100.000 i Sør-Somalia har fått kontant-utbetalinger.
- Ved to helsesentre i Kismayo og Baidoa får feilernærte barn under fem år livreddende behandling.
- Røde Kors jobber med å rehabilitere vannpumper og gjøre tilgangen til rent vann enklere for husholdninger i utsatte områder.

SØR-SUDAN

Antall innbyggere:
13 millioner



Krise:

Matkrisen i Sør-Sudan er et direkte resultat av konflikten som startet i 2013. Politisk uro, maktkamp og vold har sendt mer enn 3,4 millioner på flukt de siste tre årene. Disse menneskene mangler ikke bare mat, men tilgang til rent vann, grunnleggende helsehjelp og utdanning. Delstatene Jonglei og Unity er hardest rammet. I tillegg til konflikt og i utgangspunktet dårlig tilgang til egenprodusert mat, opplever Sør-Sudan nå en inflasjon på 800 prosent, som betyr at matvarepriser på importert mat blir ekstremt høye noe som vanskeliggjør situasjonen for lokalbefolkningen.

Behov:

6,1 millioner trenger øyeblikkelig hjelp til å få dekket sitt behov for mat

Av disse er:

- 1,1 millioner mennesker er på randen av sult
- 5 millioner trenger hjelp til å få dekket sitt behov for mat.

Hva gjør Røde Kors:

Røde Kors gir helsehjelp og deler ut matrasjoner til utsatte grupper av mennesker og reparerer brønner og vanninstallasjoner i områder hvor tilgang er vanskelig for andre organisasjoner. Vi deler ut såkorn og jordbruksutstyr, i tillegg til fiskeutstyr, for å gi mennesker en økt mulighet til å klare seg gjennom vanskelige perioder. Sykehus og klinikker får utstyr og medisiner, for å kunne behandle syke og skadde. I enkelte områder er tilgang for humanitære organisasjoner en utfordring på grunn av vold.

JEMEN

Antall innbyggere:
27,4 millioner



Krise:

Væpnet konflikt siden 2011, i kombinasjon med fattigdom og tørke, har ført til enorme humanitære behov i det som allerede var Midtøstens fattigste land. Jemen har, målt i antall mennesker, verdens største matsikkerhetskrise per i dag. Konflikten i landet vanskeliggjør landets mulighet til å importere mat utenfra. I verste fall fører dette til at lokale markeder ikke får tilgang til mat og en vedvarende situasjon kan føre til hungersnød, også i Jemen.

Behov:

7,3 millioner mennesker øyeblikkelig hjelp til å få dekket sitt behov for mat.

Hva gjør Røde Kors:

Konflikten gjør at livreddende hjelp må prioriteres – distribusjon av nødhjelp og mat, opplæring innen førstehjelp og frakte skadde mennesker til sykehus, gi helsehjelp og psykososial støtte til traumatiserte mennesker, særlig barn.

KENYA

Antall innbyggere:
43 millioner



Krise:

Tørken i Kenya er den mest alvorlige landet har stått ovenfor siden 2011. Sammenstøt mellom folkegrupper på grunn av begrenset tilgang til beite og vann er også vanlig. På grunn av konfliktsituasjoner i nabolandene får Kenya en konstant strøm av flyktninger.

Behov:

2,9 millioner mennesker er på randen av sult. Kenya er vertskap for verdens største flyktingleir, Dadaab, i nærheten av den somaliske grensen. Her bor det fortsatt over en halv million somaliske flyktninger, som har behov for nødhjelp og bistand.

Hva gjør Røde Kors:

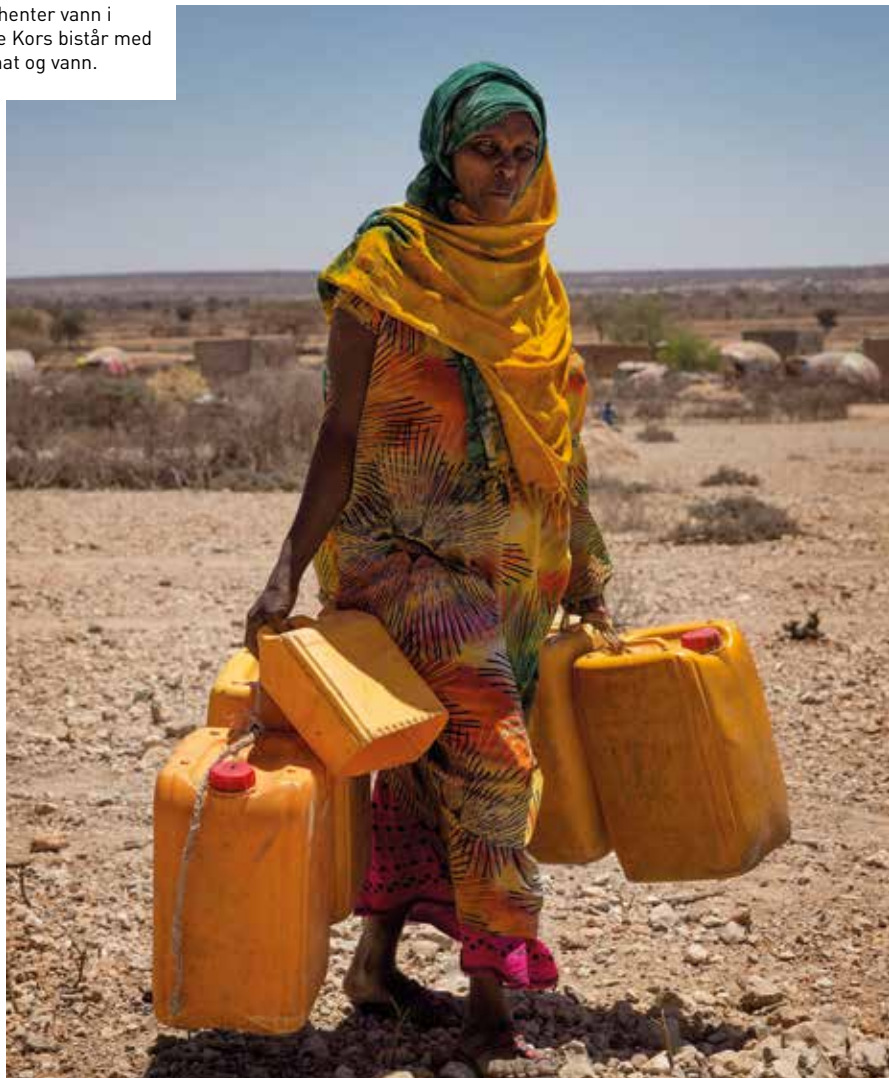
Kenya Røde Kors har siden 2011 støttet flyktingene i Dadaab og vertssamfunn rundt flyktingleiren. Røde Kors har unik tilgang og leverer viktig humanitær hjelp i dette området. Hovedfokus har vært rettet mot vann, sanitær, hygiene, helse og ernæringsmessige behov. I tillegg er mor-barn helse med vekt på ernæringsmessig støtte, mental helse og adressering av seksuell og kjønnsbasert vold viktige elementer Røde Kors-bevegelsen jobber med i Kenya. For å sikre at arbeidet er bærekraftig, jobber Røde Kors med å øke kunnskapen og endre negativ adferd, slik at flyktingene kan ha dette med seg når de kommer tilbake til Somalia.

Kilder:

Røde Kors Key Messages/appeller/rapporter på alle landene.



TØRKE OG KONFLIKT: To jenter har hentet vann til familiene sine i Jemen, etter at huset deres ble ødelagt. En mor henter vann i Somaliland. Røde Kors bistår med distribusjon av mat og vann.



50 år sidan ulukkespåska:

Erling henta fire døde ungdommar ned frå fjellet

– Fire unge menneske fraus ihel. Det var forferdeleg trist. Den tidlegare hjelpekorpsaren Erling Resvoll (82) gløymer aldri synet som møtte han i høgfjellet påska 1967. Dei skjebnesvangre dagane sette fjellvett på dagsorden i Norge.

Tekst og foto: Sara Kornberg Corneliussen

Mars 1967. Allereie før påskeferien startar, blir vêret dårleg. Likevel dreg om lag ein halv million påsketuristar til fjells denne påska.

Trossa åtvaringane

– Eg trur mange byungdommar drog til fjells denne påska fordi vêret var så fint året før. Ingen tenkte på at denne påska var ein månad tidlegare og difor prega av meir kulde og eit tøffare vêr, seier tidlegare hjelpekorpsar Erling Resvoll (82).

Røde Kors-magasinet møter han heime i Lom i Gudbrandsdalen. Bak oss ligg den enorme, og vakre, men lunefulle Jotunheimen. Påska 1967 er Erling frivillig i Lom og Bøverdalen Røde Kors, og blir sendt ut for å prøve å redde fire ungdommar i fjellet, to kvinner og to menn. Trass i åtvaringar om dårleg vêr har dei lagt ut på tur frå Krossbu mot Leirvassbu. Turen går over Smørstabbreen, som ligg 2000 moh. Også i godt vêr er det ein krevjande tur som tek sju timar.

– Det er noko heilt anna å gå i høgfjellet enn i Nordmarka. Kjem du over 1000 moh er vinden mykje sterkare. Ungdommane ante heller ikkje korleis dei skulle kle seg, fortel Erling.

Resultatet blir dramatisk. Vêret er så dårlig at hjelpekorpsarane når fram altfor seint. På første forsøk må dei gi tapt for snøstormen og snu. Andre gong dei forsøker, er det framleis sterk vind og snøfokk som det tek tid å kjempe seg gjennom.

– Vi gjorde så godt vi kunne, sukkar Erling.

Stivfrosne ungdommar

Det er vanskeleg å gå, og dei ser ingenting, så dei må følgje telefonstolpane innover i fjellet. Då dei endeleg kjem fram, er det dette som møter Erling på ein bre i Jotunheimen: – Dei låg to og to. Ikkje heilt i hop, men ganske nær kvarandre. Der inne på breen hadde dei ikkje ein sjanse mot kulda og vinden. Kroppane var stive som stokkar. Litt lenger borte ligg nokre forlatne sekkar. Erling ser aldri i dei, men om dei inneheldt kart og kompass, ville det vore umulig å navigere. I så sterk vind får ein heller ikkje på seg ekstra tøy, sjølv om ein har hugså å pakke det.

– Dei hadde ikkje kledd seg godt nok då dei gjekk ut, og då var det eigentleg allereie for seint, konstaterer Erling. – Eg hugsar framleis beina til ei av kvinnene. Sokkane var dratt ned og nikkersen opp, slik at leggane var heilt bare.

Erling og dei andre brukar åtte timar på å dra dei frosne kroppane på kjelkar til ei hjelpekorpsshytte i nærleiken. Dei omkomne er Oslo-kameratane Helge Wickstrøm og Trond Syvertsen (17) og venninnene Gunvor Torum (27) og Ranveig Tønder (30). Før turen kjente dei ikkje kvarandre, men denne påska døyr dei saman på ein bre i Jotunheimen.

Og dei er ikkje dei einaste. Dødsbodskapa kjem også frå Hemsedal, Sognefjellet, Hardangervidda, Saltofjellet og Engerdal ved svenskegrensa. Til saman mistar 18 menneske livet denne påska, dei fleste som følge av nedkjøling.

Større respekt for fjellet i dag

Erling er den siste attlevande av hjelpekorpsarane som var i aksjon det skjebnesvangre døgnet påska 1967. 50 år etter er det mange ting som har endra seg. Beredskapen er betre. Det same er kleda våre og utstyret. Med mobilen kan vi sjekke vêrmeldinga og gi beskjed om noko skulle skje oss. Folk flest kan Fjellvettreglane og har også ein mykje større respekt for fjellet, meiner Erling. – Men det er klart at turistar som ikkje har tileigna seg den same kunnskapen er meir i faresona enn nordmenn. Det har vi sett fleire eksempel på det siste året.

Han legg vekt på at sjansen for at nye alvorlege ulukker i høgfjellet er der, om vêret er dårleg nok og påsketuristane uførebuade. – Kjem du høgt nok til fjells i dårleg vêr kan det bli farleg for kven som helst. I sterk vind er det ingen redningshelikopter som kan lette for å redde deg. Men eg håper sjølv sagt at vi aldri får ei ny ulukkespåske igjen.

Fjellvettreglane blir til

«At tenåringene for alvor synes å ha oppdaget høyfjellet og drar ut på langturer, har i høy grad skapt behov for opplysninger om at fjellet kan være farlig», skreiv VG 22. mars 1967.

Etter ulukkespåska tek Røde Kors Hjelpekorps og DNT initiativ til å jobbe med førebyggjande tiltak mot ulukker i fjellet. Ordet «fjellsikring» blir ikkje lenger brukt – det gir mykje meir mening å appellere til folk sin ansvarsfølelse. Grunnleggaren av Norges Høgfjellsskole, Nils Faarlund, tek til orde for å få folk til å velje «tur etter evne», og hausten 1967 blir kampanjen «Aksjon



GLØYMER DET ALDRI: Erling har samla mange utklipp frå den skjebnesvangre påska. «Påskefjellet har hittil kostet 13 mennesker livet» står det på eitt av dei.

fjellvett» lansert. Som ein del av kampanjen blir «Dei ni fjellvettreglane», som har eksistert sidan 1952, revidert og relansert. Hjelpekorpsarane reiser rundt på skular i heile landet, viser ein nyinnspelt film om redningsarbeid og held foredrag om fjellvett. I fleire år etter ulukkespåska er Norge skåna for liknande ulukker.

Fjellvettreglane frå 1967 stod seg fram til 2016. Då såg Røde Kors og DNT igjen behovet for ei oppdatering for å sikre at dei i innhald og språk er relevante også for dagens generasjon turfolk. Ei oppdatering i tråd med endringane i norsk turkultur, kor fleire dreg på toppturar og enkelte under- vurderer eller ikkje planlegg turen godt nok. Reglane blir fornya av ei ekspertgruppe med medlemmar frå begge organisasjonane. Det viktige budskapet frå '67 er likevel framleis med: «Velkommen til fjells, men ta ansvaret selv.»

Starten på den moderne redningstenesta

Dei mange dødsulukke påska 1967 gjer også at myndigheitene må sjå på organiseringa av den nasjonale redningstenesta på nytt.

– Dette har vært den vanskeligste og mest slitsomme påsken for våre mannskaper på de årene vi har ledet rednings- og hjelpearbeidet fra sambandsentralen på Gol, sa hjelpekorps sjef Leif Hanoa til Aftenposten 28. mars 1967.

Sidan 1955 har Røde Kors sin redningsentral på Golsfjellet hatt stor betydning for fjellsikringstenesta. Etter ulukkespåska ser det ut til at Justisdepartementet merkar seg at redningsentralen er ein effektiv koordineringsinstans. I 1970 går nemleg Stortinget inn for ein ny organisasjonsplan kor opprettinga av dei to hovudredningsentralane, ein i Bodø og ein på Sola, er blant dei viktigaste nyskapingane.

Diskusjonen om kva redningsentralen på Golsfjellet skal vere etter dette, held fram i nokre år. Fleire synes det er uaktuelt å legge ned, mykje på grunn av at hjelpekorpsset gjennom hele 70-talet når ut med sitt viktige budskap om fjellvett gjennom media.

I 1979 vedtek Landsråd Hjelpekorps å omdefinere redningsentralen til ein landsdekkande informasjonsentral, som framleis skal ha ansvaret for å informere hovudredningsentralane om plasseringa og ressursane til hjelpekorpsa i påska. Og ikkje minst nå ut med sitt viktige budskap til påsketuristane og resten av befolkninga – akkurat slik den er organisert den dag i dag. •

*Andre kjelder:
Aftenposten
VG*

Kroglund og Valmot, Ute en vinternatt – Røde Kors Hjelpekorps i aksjon gjennom 75 år.

TRENER: I tøffe forhold på Finse, får deltarkarane på Finsekurset øvd på alle deler av å leie ein redningsaksjon.

Trener for å redde liv



Det er ikkje mange stader ein har moglegheita til å øve på katastrofen og testa ut korleis ein faktisk taklar å leie ein krevjande redningsaksjon. På Finsekurset får ein det.

Tekst: **Maria Pile Svåsand** / Foto: **Hordaland Røde Kors**

Med eit helikopter hengande over hovudet og ein jamn straum av rop om funn og nye meldingar over naudnettet, skal dei halde hovudet kaldt. Dei skal organisere, gjennomføre og ha kontroll over ein stor og uoversiktleg situasjon. Minst 11 menneske er tekne av skredet, ifølge meldingane over sambandet. Ei stor gruppe ungdomar utan redningserfaring kjem til for å hjelpe. Politiet er der.

Sivilforsvaret er der. Brannvesenet er der. Norske Redningshunder er der. På sambandet kjem det konstant inn nye meldingar frå folk som også vil ha svar.

Ein skal ikkje verte stressa, ein har ikkje råd til å gjere feil. Ein har ikkje tid å kaste vekk. Når desse situasjonane skjer i røynda, står alt på spel. Då er det viktig at øvingane er så realistiske som mogleg.

– Det har vore utruleg lærerikt å vere med, seier Sondre Kristiansen. Han har reist heilt frå Melhus for å vere med på Finsekurset, og er ein av 25 som tek kurset i år. Til vanleg er han frivillig i Melhus Røde Kors Hjelpekurs.

Trening som beredskap

I 2016 vart det sett rekord i tal på redningsaksjonar i Noreg. Røde Kors Hjelpekorps rykka ut 1641 gongar til søk- og rednings-



FJELLVETTREGLENE

1. Planlegg turen og meld fra hvor du går.
2. Tilpass turen etter evne og forhold.
3. Ta hensyn til vær- og skredvarsel.
4. Vær forberedt på uvær og kulde, selv på korte turer.
5. Ta med nødvendig utstyr for å kunne hjelpe deg selv og andre.
6. Ta trygge veivalg. Gjenkjenn skredfarlig terreng og usikker is.
7. Bruk kart og kompass, vit alltid hvor du er.
8. Vend i tide – det er ingen skam å snu.
9. Spar på kreftene, og søk ly om nødvendig.



SAMKJØRAR: En viktig del av øvingane, er at fleire etatar og organisasjonar får trent saman.

PÅ ØVING: Kursleiar Agnete Gilbakken.

SKRED: Redning i Noregs største skredøving.

oppdrag. For å vere klar når det verkeleg gjeld, må ein trene. For å vere sikker på at det fins nok kvalifiserte leiarar til aksjonane, må ein utdanne fleire. For å vite at leiaren faktisk står støtt i ein krevjande situasjon, må treninga vere krevjande også.

– Eg søkte sjølvsgagt fordi eg ville ha fagleg oppdatering. Og så har eg ein viktig grunn til, nemleg at eg brenn veldig for å ha operative kurs, og å utvikle nye medlemar i hjelpekorpsset. For å gjere det må eg ha kompetanse til det, seier Kristiansen.

Leiar for kurset er Agnete Gilbakken, som ber vidare tradisjonen med å evaluere og vidareutvikle kurset år for år. Ho trekker særskilt fram kor viktig det er å få trene saman både frivillige og beredskapssetatar.

– Finsekurset er ein utruleg god arena for redningstenestesamvirke. Dette er vel kanskje det einaste kurset i Noreg som er så tverrfagleg. Dei eksterne deltakarane lærer Røde Kors å kjenne, og me vert kjent med dei, seier ho.

I løpet av åtte dagar går deltakarane gjennom intensiv leiartrening, ei rekke

praktiske øvingar på skred, søk og katastrofesituasjonar. Ei av dei fire skredøvingane er blant dei aller største i Noreg, då er over 100 personar involverte, og opplevinga kjem så nær ein verkeleg situasjon som ein kan kome. For ein må trene for å kunne vere helt i krevjande situasjonar. Ein må vere ein god leiar for å halde hovudet kaldt og å skaffe kontroll over ein krevjande situasjon når den skjer.

Avhengig av dei frivillige

På sidelinja står mellom anna politimeister i Vest Politidistrikt, Kaare Songstad, og ser på. I skredet er det i tillegg til folk frå Hjelpekorpsset, deltakarar frå Sivilforsvaret, politiet og brannvesenet. Beredskapsarbeidet i Noreg er eit samarbeid. Dei frivillige har ei særskilt viktig rolle når det oppstår ei krise, seier Songstad.

– Dei er ekstremt viktige for oss. På mange måtar er det dei som gjer jobben og hjelper oss å løyse vanskelege situasjonar.

Han har teke turen til Finse for å følgje med på den store skredøvinga eine dagen.

– Det er mange øvingar på denne typen

arbeid, men dette er den største og gir moglegheit til å prøve alle ressursane saman. Det er slik det vil gå føre seg i ein ekte situasjon, vi må kunne koordinere og trene godt på samspelet.

Det er stort sett politifolk med på kvart kurs, og det vil det fortsette vere, trur Songstad.

– Det er viktig for oss å vere her. Det er enormt mykje lærdom og hente i tillegg til moglegheita til å øve på leiing i aksjon.

I Røde Kors er det dei frivillige som leier frivillige, Kristiansen ser det som ein viktig verdi å få moglegheita til å trene på det, i tillegg til å møte redningsetatane ute i felten rundt Finse.

– Det viser jo at kurset har eit høgt nivå når dei tek seg bryet og kostnadane med å komme. Det er eit kurs der alt sit hundre prosent, det er tydeleg at dette har vore prøvd mange gongar. Eg sit att med enormt mykje, men kanskje viktigast er å trene på å stole på eigne avgjersler. Som leiar må ein vite at ein er i stand til å ta gode avgjersler og så stole på eiga dømekraft, seier Kristiansen. •



DÅRLIGE FORHOLD: I flyktingleiren Moria er det svært dårlige forhold. Leiren er overfylt og brannfaren er veldig stor. Migrantene bor tett i tett i telt, og mange har vært der så lenge som 10 måneder.



TRYGGHET: Flyktingene som kommer til Norge fra Hellas og Italia blir fraktet til ankomstsenteret på Råde i Østfold. Frivillige fra Røde Kors er til stede for å gi flyktingene en trygg og varm velkomst i Norge.

Fra Syria til Europa

Det er langt å reise fra Syria til Norge.
Her er fortellingen om reisen, drømmen og håpet.

Tekst og foto: **Thea Rabe**

Aleppo, Syria

– Da krigen brøt ut, sa broren min at jeg måtte slutte på studiene. Jenter skal ikke studere, sa han.

Amenah Bremou er i dag 27 år gammel. For seks år siden skulle hun begynne på en mastergrad i markedsføring på universitetet i Aleppo. Men etter hvert som krisen i Syria eskalerte, ble alt forandret og livet til Amenah ble aldri det samme.

– Etter at krigen kom til Syria forandret broren min seg. Han ville ikke tillate at jeg tok utdanning og levde et liv utenfor huset. Hans verdenssyn ble totalt forandret, og det gikk utover meg, forteller Amenah

De liberale verdiene som en gang hadde vært i familien var borte. Broren til Amenah sa til henne at hun ikke lenger hadde noe valg. Hun måtte følge hans regler.

– Jeg kunne ikke godta skjebnen min om aldri å få utdanning og bare bli hjemme i huset. Jeg bestemte meg for å dra fra familien, forlate landet mitt for å søke en annen fremtid, forteller Amenah.

Istanbul, Tyrkia

Og så dro hun. Hun kom til Tyrkia helt alene der hun var i to måneder mens hun ventet på en mulighet for å komme seg til Europa. Av mennesker hun møtte, hørte hun om Finland. Et land langt mot nord der hun kunne gå på skole. Der kvinner har like rettigheter som menn.

– Jeg bestemte meg for å dra til Finland, og i Tyrkia møtte jeg mennesker som ville hjelpe meg over havet til Hellas og Europa, forteller Amenah.

Izmir, Tyrkia

28. desember 2016. Klokken er fem om morgenen da Amenah vasser ut i det iskalde vannet på stranden i Tyrkia. Hun kjenner vannet piple gjennom klærne og at hun gradvis blir reddere og kaldere. Hun vet at hun må vasse videre ut i vannet og krabbe opp i gummibåten som skal frakte henne til Europa. Det er bekmørkt, men Amenah vet hun ikke kan snu.

– Jeg ble helt stiv og begynte å gråte. Jeg klarte ikke å bevege meg. Jeg fikk panikk, sier Amenah, idet hun minnes den kalde og

mørke vintermorgenen.

Heldigvis fikk hun hjelp av to menn som også skulle med båten. De bar henne over i båten og holdt henne fast.

– Jeg gråt hele tiden vi var i den båten. Det var så mørkt og kaldt, og jeg var helt alene, forteller Amenah.

Lesbos, Hellas

Fra gummibåten ble Amenah plukket opp av den greske grensevaktene, før hun ble transportert videre til flyktingleiren Moria på øya Lesbos i Hellas. Her har hun nå bodd i 25 dager.

– Hvorfor er jeg fanget her? Jeg trodde Europa skulle være stedet der jeg som jente kunne leve i frihet? Her i Hellas er jeg fanget i en leir hvor jeg ikke har følt meg trygg et eneste sekund, sier Amenah, tydelig frustrert.

De første dagene Amenah var i leiren måtte hun bo i et stort telt sammen med mange fremmede. Mange fremmede menn og familier hun ikke kjente var stuet sammen



PÅ FLUKT: Amenah måtte flykte fra Syria da krigen brøt ut. Via Tyrkia flyktet hun til Lesbos hvor hun fortsatt er. Amenah drømmer om å reise til Finland fordi hun har hørt at det er et land hvor hun kan leve i frihet.

i et telt hvor Amenah fikk tildelt en liten madrass. Hun var redd hver eneste dag og sov ikke om natten. Hun var redd for hva som skulle skje dersom hun sovnet.

Østfold, Norge

En ettermiddag i begynnelsen av februar ruller det en buss med flyktninger inn på ankomstsenteret på Råde i Østfold. De 100 flyktningene som trækker ut av bussen har blitt håndplukket fra flyktningleirer i Hellas for å bli relokalisert til Norge.

Etter å ha bodd mange måneder i uvisshet i Hellas setter de for første gang føttene på norsk jord. Reisen er nesten over.

– Jasoos! Ahmed på 14 år har lært seg mange greske gloser i løpet av flere måneder på Lesbos. Jasoos! Sier han og smiler.

Ahmed har kommet til Norge sammen med moren og faren som er slitne etter en lang reise. Men Ahmed er glad, og nå vil han gjerne lære norske gloser. Nytt land betyr nye ord og fraser.

Det tar ikke lang tid før han roper hei, og smiler enda mer. Men så ser plutselig Ahmed noe som gjør at smilet falmer.

– Skal vi bo i telt i Norge også? Ahmed ser på teltene som står inne i den store hallen på det som en gang i tiden var et Smart-Club senter ved siden av E-18 i Østfold.

Frivillige fra Røde Kors kan berolige Ahmed med at teltene her står innendørs, og at de er trygge og varme. Han blir også forsikret om at han kun skal være her et par dager,



FREMME: Ahmed er 14 år. Han bodde flere måneder i flyktningleiren Moria i Hellas. I januar ankom han Norge sammen med Moren Safa og faren Mohammed. Nå gleder han seg til å lære norsk.

før han og familien skal få et ordentlig hus å bo i.

– Jeg har bodd i telt i Morialeiren i mange måneder. Det var så utrolig kaldt. Det snødde, forteller Ahmed.

De frivillige fra Østfold Røde Kors er tilstede når nyankomne flyktninger kommer til Råde og forklarer dem med kart og tegninger hvordan de vil bli tatt imot i Norge.

Ahmed er tydelig glad for å være fremme i Norge. Det er mamma og pappa også, forteller han. For nå er de endelig fremme. Drømmen om Europa ble virkelighet.

Lesbos, Hellas

Tilbake i Hellas, har det gått flere dager uten at Amenah har hørt noe om hva som skal skje. Men hun har heldigvis blitt flyttet fra det store teltet til en brakke hvor det kun bor barnefamilier.

– Det er ikke trygt i brakken heller. Jeg bor bak et pledd, og det er ikke lys i taket, så jeg tør ikke gå på do om natten. Men det er i alle fall tryggere enn det store teltet hvor jeg bodde først, sier Amenah noe lettet.

Drømmen om Europa er fortsatt sterk for Amenah. Til tross for at hennes første møte med Europa har vært hardt og brutalt.

– Jeg ønsker bare å starte et nytt liv i Europa, hvor jeg kan leve i frihet. Jeg krysser fingrene for at det skjer. Men jeg vet det kan ta måneder og år. Jeg vet virkelig ikke, sukker Amenah. •



FAKTA

Moria: I leiren bor det 4500 personer, til tross for at leiren er dimensjonert for 1200. På grunn av plassmangel bor flyktningene i telt, og sikkerheten i leiren er svært dårlig. Røde Kors og andre menneskerettighetsorganisasjoner har lenge uttrykt stor bekymring for forholdene i leiren.

EU/Tyrkia-avtalen: I et forsøk på å begrense flyktningene som kommer til Hellas inngikk EU og Tyrkia en avtale om å returnere flyktninger til Tyrkia. Det kommer fremdeles omtrent 40 flyktninger til Hellas hver dag, og det er nesten ingen som blir returnert til Tyrkia.

Syria: Borgerkrigen i Syria har vart i seks år. 6,3 millioner mennesker er internt fordrevne i landet. 5 millioner har så langt flyktet fra landet. Syria Røde halvmane er i alle 14 provinser i Syria med til sammen 9000 frivillige.

Hellas: Over 60 000 migranter strandet i Hellas. Omtrent 50 mennesker kommer hver dag til de greske øyene. Røde Kors er tilstede i 11 leire rundt om i Hellas. Røde Kors tilbyr helsehjelp, psykososial støtte og deler ut nødhjelpstrikker.

Tyrkia: Det finnes 2,7 millioner syriske flyktninger i Tyrkia. Syria Røde Halvmane tilbyr språktrening, psykososial støtte og arbeidstrening til migranter på 10 ulike sentre i landet.

Norge: I 2016 kom det 3460 asylsøkere til Norge. Norge skal ta imot 1500 flyktninger fra Hellas og Italia i 2017. Røde Kors i Norge har en rekke ulike tiltak for nyankomne flyktninger. Blant annet aktiviteter på mottak, norsk-treningsgrupper, turgrupper, barneaktiviteter og samtalegrupper. Også etter bosetting har Røde Kors en rekke andre aktiviteter for flyktninger som er bosatt, som flyktningguide, norsktraining og sosiale møteplasser.



LEO AJKIC KRYSSER SINE SPOR

Vet du hva folk har gått gjennom for å kunne komme hit til Norge og tømme søppelet ditt? Leo Ajkic stilte seg spørsmålet. Resultatet ble NRK-serien Flukt.

Tekst: Maria Korkunc / Foto: Olav A. Saltbones

«**D**et har definitivt vært det største, lengste, mest givende, krevende, spennende, tøffeste, lærerike og kanskje viktigste oppdraget jeg noensinne har fått jobbet med, og det har vært en ære å kunne dele det med alle mine folk.»

2100 likes. 248 kommentarer. Facebook-posten programleder Leo Ajkic poster når siste episode av serien hans «Flukt» har gått på NRK, er populær. Det tok ham ganske nøyaktig 364 dager fra prosjektet startet til den første episoden ble sendt på TV. Etter det har det nesten gått sport i å gjøre flere intervjuer daglig. TV-serien er en snakkis, alle vil ha en del av Leo.

– Når siste episode av Flukt har gått, slutter de å ringe meg. Du vet hvordan det er, sier han og flirer.

– Personlig for meg

Sekunder etter kommer en dame bort til ham og takker ham for serien, forteller at den har gjort stort inntrykk og at han gjør en god jobb. Han takker høflig, blir oppriktig glad, småprater litt med henne.

For Leo er akkurat som han fremstår på TV. Kul. Jordnær. Ærlig.

– Jeg har valgt å være personlig i serien nettopp fordi flukt er personlig for meg. Det er kanskje også for å sette ting i perspektiv. At mange av oss som allerede bor her, har opplevd å flykte. Bosniere er på lik linje med nordmenn nå, du kan ikke bruke statistikken mot oss, sier Ajkic rolig, mens han tar hetten på den svarte hettegenseren på hodet.

«Jeg har valgt å være personlig i serien nettopp fordi flukt er personlig for meg.»

Fire epoker

Han deler livet sitt inn i fire epoker. Den første før krigen i Jugoslavia. Den andre under krigsårene, når han er på flukt. Den tredje når han kommer til Norge og Bergen som 11-åring. Og den hittil siste, den når han nå har funnet seg selv.

Minnene fra hans første dag i Norge er vage.

– Jeg husker at min far kom med en annen venn på flyplassen og hentet meg. At vi tar bussen hjem, om kvelden. Jeg husker det var

i

LEO AJKIC (33)

Yrke: Journalist og programleder. Har jobbet i NRK siden 2010.

Kommer fra: Mostar i Bosnia. Flyktet fra krigen i Jugoslavia på begynnelsen av 90-tallet. Kom til Norge og Bergen som 11-åring.

Aktuell med: Dokumentarserien Flukt på NRK, der han gir seerne et innblikk i hverdagen til noen av dem som er på flukt.



jævlig kaldt. Men dagen etter var det varmt. Jeg har masse bilder av den dagen, når vi går rundt i en park, chiller i solen, har en piknik. Bare gjør det vi ikke kunne gjøre på mange år, liksom.

Leo er engasjert når han snakker. Ordene kommer ut av munnen i et tempo og en flow som er en vaskeekte rapper forunt. Men han smiler ikke.

– Jeg smiler ikke så mye, jeg. Jeg smiler innvendig, sier han, når fotografen spør om han kan få et bilde der han ser litt mindre alvorlig ut.

– Respekt betyr øyehøyde

Leo tror hans egen flukt har gjort at han er god på menneskemøter. Da han var barn, gikk han på 4-5 forskjellige skoler. Han måtte bli kjent med nye folk, hoppe inn i nye miljøer, tilpasse seg. Og det har formet ham, blitt en styrke.

– Kanskje det at jeg har opplevd disse tingene, gjør at jeg skiller meg ut. Jeg intervjuer sjelden, jeg har som oftest en samtale med en person. Jeg har skapt en nysgjerrighet for andre mennesker, for andre situasjoner. Og jeg har respekt for andre mennesker. For meg betyr respekt øyehøyde, vi møter hverandre på samme nivå. I dag er

du på flukt, kanskje jeg er i din situasjon i morgen.

Med og ikke om mennesker

Troen på menneskeheten har han klart å beholde, selv etter å ha opplevd krig, vært på flukt, fulgt folks flukt.

– Krig setter alt du har lært i perspektiv. Da jeg var liten, trodde jeg at alle voksne mennesker var snille. Utenom superkriminelle. At alle foreldre tar de riktige valgene, at alle har greie foreldre, at mennesker er greie. Og så snur alt på seg. Samtidig opplever du at folk som ikke har noe med deg å gjøre, vil hjelpe deg, bare fordi du er et menneske.

Og det er nettopp derfor han måtte lage denne serien. En serie om mennesker. En serie der man snakker *med* og ikke *om* de på flukt.

– Jeg personlig har savnet en serie som ikke henger seg opp i det politiske. Jeg ville ha ekte historier, ekte mennesker. Det gjør det også litt åpent for at du som seer skal tenke og gjøre deg opp en egen mening. Du må tenke litt selv, bruke hjernen din. På en måte er det mitt innlegg oppi denne debatten. •

LEOS TRE TIPS TIL EN GOD VELKOMST:

1. Gjør mot andre det du vil andre skal gjøre mot deg.

Kanskje også tenke på at det kan skje med deg. Kanskje du må flykte om 20 år og tenke på hvordan du vil bli tatt imot? Hva vil du at folk skal gjøre med deg hvis du flytter til et annet nabolag eller hvis barna dine må gå på helt ny skole?

2. Inkluder.

Om du kan, inviter folk. Inkluder dem. Få dem med på ting. Jo flere ting som er for alle sammen, både nordmenn og innvandrere, jo bedre vil det fungere. Da integrerer du.

3. Hold de politiske meningene unna barna dine.

Vær litt forsiktig med hva du snakker om rundt barna dine. Ikke skjerm dem fra virkeligheten, men vær forsiktig med å snakke meningene dine på barna dine.



Se video med Leo på våre nettsider www.rodekors.no

6 år med borgerkrig i Syria

Mer enn halvparten av innbyggerne i Syria har flyktet, enten ut av landet, eller til andre områder i sitt eget hjemland. 6 år med borgerkrig har tatt mange liv, og ødelagt enda flere.



Tekst: **Olav A. Saltbones** / Foto: **Ola Ulmo**

STORE ØDELEGGELSER: I deler av Aleppo er ødeleggelsene voldsomme. Så langt har mer enn 80 000 flyttet tilbake til østlige Aleppo.



FAKTA:

- 13,5 millioner mennesker med behov får humanitær hjelp.
- 5 millioner har flyktet til andre land (og blitt registrert, det er også mange som har reist fra Syria, men uten å ha registrert seg som flyktninger).
- Dette betyr i praksis at 1 million har reist fra Syria hvert år siden borgerkrigen startet.
- 6,3 millioner syrere er på flukt i eget land.
- 8,7 millioner syrere trenger mat fra nødhjelp.
- 4,6 millioner mennesker lever i beleirede områder, eller i områder som ligger nært frontlinjene eller er vanskelige å nå fram til.
- 643 780 mennesker bor i 13 beleirede områder (ocha).
- 70 prosent av innbyggerne mangler regelmessig tilgang på rent drikkevann.

Nødhjelpsarbeidet i Syria fortsetter. På slutten av 2016 ble 35 000 mennesker evakuert fra østlige Aleppo. Nå har mange flyttet tilbake igjen. Men kampene flytter seg stadig til nye områder.

13,5 millioner mennesker er avhengig av nødhjelp i Syria, og mer en halvparten av befolkningen er på flukt. Selv om det finnes lyspunkter, øker gapet mellom behovene og nødhjelpen som når fram.

De humanitære behovene er enorme. Mange steder er tilgang på mat, vann, helsehjelp og skole vanskelig. Både beleiringer og kamphandlinger gjør at det er utfordrende å få nødhjelp fram til de som lever i de vanskeligste områdene. Hele Syria er rammet av konsekvensene av borgerkrigen som har ført til stor fattigdom.

Dette gjør Røde Kors

Syrisk Røde Halvmåne er helt sentrale i det som er verdens største og mest komplekse nødhjelpsoperasjon nå. Hver dag redder de liv ved å gi førstehjelp, helsehjelp, dele ut

nødhjelp, hjelpe internt fordrevne og sørge for tilgang på rent vann.

Norges Røde Kors sitt hovedfokus i Syria er å hjelpe Syrisk Røde Halvmåne i sitt nødhjelpsarbeid.

- Innkjøp av mat, hygienepakker og annen nødhjelp.
- Støtte til arbeidet med å sikre rent vann. Både innkjøp av utstyr og ekspertise.
- Støtte til folk som har vendt hjem igjen etter å ha vært på flukt, til å komme i gang igjen.

Norges Røde Kors sine prosjekter hjalp i 2016 mer enn 7 millioner mennesker. Grunnen til det høye antallet er at vi støtter vannprosjekter i områder med mange mennesker.

I løpet av 2016 har Røde Kors mer enn 492 ganger evakuert syke eller sårede ut på tvers av frontlinjene. 1 million pasienter har fått behandling på Røde Halvmåne sine klinikker eller helsestasjoner/mobile helseklinikker. Over 7 millioner matesker har blitt delt ut. En mateske dekker behovet for en familien på fem personer i en måned.

Syrere vender tilbake

Tekst og foto: **Ola Ulmo, landrepresentant for Røde Kors i Syria**

Krigen har frarøvet millioner av syrere deres hjem, trygghet og liv. Deres verdighet. Men humor og troen på framtida? Ikke ennå, og for enkelte ser framtiden lysere ut nå enn for et år siden.

Høytider er humorens høytid i Syria. Under Ramadan vises de nyeste humor- og såpe-seriene. I løpet av krigen har disse seriene moret seg med krigens absurditeter. Én sketsj tar for seg en familie som havner i skuddlinjen når en væpnet gruppe tar seg inn i huset deres og moren i huset insisterer på å servere te til soldatene mens kulene suser omkring henne.

Så hva gav mine syriske venner til sine kjære til Valentine's Day i år? En vannflaske, med rød sløyfe og et kort (vi har vært uten vann i Damaskus de siste to månedene). En kanne med bensin (den kollapsede økonomien og sanksjoner har ført til kilometerlange køer for å fylle tanken).

Ment som en spøk, men med mye alvor i seg. Alvor også fordi alle lider i Syria og de fleste frykter at de vil være foruten regelmessig tilgang til rent vann, elektrisitet og en forutsigbar framtid i lang tid framover.

Men sannhet også fordi den inngrodde optimismen og humoren aldri forsvant.

Samtidig som jeg opplever lidelse hver eneste dag, så var tross alt 2016 et vendepunkt for mange av mine syriske venner og kolleger. En viss trygghetsfølelse har kommet tilbake for enkelte, etter hvert som ISIL har blitt svekket og sikkerheten i Syrias største byer har bedret seg.

I 2016 begynte vi å snakke om syrere som vender tilbake.

Mentalt tilbake til om ikke en tro, men i det minste en idé om hva framtida kan bringe for seg og sine.

Fysisk tilbake til raserte bygninger der elektrisitets- og vann-nettverket er ødelagt, men likefullt tilbake til sine hjem. Tilbake til gamlebyen i Homs. Østlige Aleppo by. Kobane.

Jeg husker godt da jeg var i gamlebyen i Homs for to år siden. En håndfull familier hadde flyttet tilbake til sammenraste bygninger. Vi hadde så vidt begynt med prosjekter for å installere dører og vinduer i folks utbombede hjem, og hadde nettopp lagt nye vannrør til en liten del av gamlebyen. Men noe liv i gatene var det ikke snakk om.

Da jeg sist var i Homs nå i vinter hadde flere tusen familier flyttet tilbake. Flere markeder hadde åpnet. Vi hadde på det tidspunktet hjulpet 100 forretningsmenn og kvinner i å gjenåpne butikkene og småfabrikkene de hadde eid før krigen tok fra dem levebrødet. Jeg dro også ut på bygda i Homs der folk også har flyttet tilbake og der vi blant annet har installert vanntanker til gjenvendte familier og delt ut buskap til 500 gårdbrukere. 153 nyfødte lam har kommet til verden nå i vinter. Snart får noen mat på bordet.

Nødhjelpsarbeidet i Syria må fortsette parallelt med gjenoppbyggingen. Gjennom hele krigen har vi krysset frontlinjene med nødhjelp til de mest sårbare. I 2016 ble vi også spurt av partene i konflikten om å gjennomføre flere oppdrag for å transportere sivile og væpnede personer på tvers av frontlinjene i konflikten. I Aleppo. Derayya. Madaya. Oppdrag som er nødvendig på grunn av at partene i konflikten beleierer og sulter ut sivilbefolkningen. I 2017 kommer vi trolig til å oppleve på ny at hundretusener blir internt fordrevet, trolig spesielt i nordøstlige Syria der partene i konflikten fortsetter sin krigføring mot ISIL.

Men det er nå også mulig å snakke om å hjelpe de som vender tilbake. Planlegge gjenoppbygging.

Mine syriske venner ønsket seg blomster og en date til Valentine's Day. De fikk en flaske vann.



ERFAREN: Ola Ulmo har jobbet for Røde Kors i Syria i nesten 3 år. (Foto: Olav A. Saltbones)

Noen sier at vi kan overlate gjenoppbyggingen til det syriske regimet og dets støttespillere - Russland, Iran. Med brutal krigføring har de tatt tilbake de viktigste delene av Syria og eier nå det begredelige resultatet. Fredsforhandlingene som nettopp ble avsluttet i Genève viste våre syriske venner at det ikke er noen snarlig politisk løsning på horisonten.

Men det må ikke stoppe oss fra å hjelpe de syrere som ønsker å flytte tilbake. Hjelpe de syrere som leter etter håp for framtida. De som vil flytte tilbake og starte opp igjen sine liv hvis de får tilgang til rent vann, varme i sine hus og muligheter til en jobb med inntekt. De som ved neste Valentine's Day kanskje kan ta seg råd til å ta med sine kjære ut på date. •

SYKEHUSET BLE ABDULLAHS REDNING

Tolv år gamle Abdullah skulle bare hente vann.
Så smalt det.

Tekst og foto: **Maria Korkunc**



FIKK HJELP: Det blir en lang operasjon. Abdullah har en avrevet pulsåre i beinet. I verste fall våkner han opp med bare ett bein.

L ydnivået er høyt i det ferskenfargede akuttmottaket på al-Shikhan sykehus i Nord-Irak. Og høyere skal det bli når tolv år gamle Abdullah blir trillet inn. Den internasjonale Røde Kors-komiteens (ICRC) kirurgiske team kaster seg over gutten. Han er bevisstløs, armene og føttene hans er blodige. Abdullah har lav puls.

Ironisk nok har han på seg en genser med påskriften «warrior». Den svenske sykepleieren Fredrik Runsköld har fylt en hvit latekshanske med varmt vann, som han holder mot guttens fot.

– Pasienten er veldig kald, det er vanskelig å få målt pulsen når han er så kald som han er. Jeg prøver å varme opp foten hans litt, forklarer Runsköld, som har jobbet på sykehuset i to uker.

Frigjøringen av Mosul

Sykepleierhender jobber raskt. Tre andre skadde sitter på hver sin blåkleddes sykeseng og venter på hjelp. Pårørende stimler rundt sine skadde, og de tykke, gulmønstrede gardinene som skal skjerme pasientene er til liten nytte. Akuttmottaket på sykehuset nord i Irak er ikke stort, men det gjør nytten.

Spesielt når det er det eneste sykehuset i Nineveh-provinsen som ikke er kontrollert av IS.

Den fryktede terrorgruppen har i to og et halvt år kontrollert Mosul, Iraks nest største by. I midten av oktober satte irakiske styrker i gang en operasjon for å frigjøre Mosul fra gruppen. Intense bakkekamper har sendt flere titalls tusen mennesker på flukt fra alt de eier.

Samtidig sender kamphandlingene mennesker i døden, eller kanskje de havner på al-Shikhan sykehuset, hardt skadet. Hver eneste dag tar sykepleierne og legene som

jobber her imot krigsskadede barn, kvinner og menn. Fellesnevneren er at de tilfeldigvis befant seg på feil sted til feil tid.

– Jeg skrek etter hjelp

På akuttmottaket får legene og sykepleierne nøstet lille Abdullah inn i et spindeltev av ledninger. Han våkner gradvis til bevissthet.

– Jeg var i garasjen for å hente vann i brønnen da en bombe eksploderte ved døren. Splinter gikk inn i beinet mitt, og jeg har kutt i hånden, forteller Abdullah, som bor i en landsby nær Mosul.

Til tross for smertestillende, kan man tydelig se at Abdullah har sterke smerter. Smertene kommer tydelig til uttrykk i ansiktet hans når legeteamet undersøker det skadete venstrebeinet hans. Han kniper øynene hardt igjen, åpner munnen. Gir fra seg et lite gisp. Han smiler tappert innimellom, og forsikrer om at det går bra, selv om det er åpenbart at det ikke gjør det.

– Jeg skrek etter hjelp etter eksplosjonen, men ingen svarte meg. Til slutt fikk jeg hjelp av en fyr, han tok meg og faren min med hit, forklarer Abdullah, mens legene undersøker beinet hans.

– Er du redd?
– Litte grunn, svarer han blygt.

Tolvåringen vet ikke hvor faren har tatt veien. Han blødde fra mageregionen og forsvant for undersøkelser og behandling. Legene vet fortsatt ikke hvor ille Abdullahs skader er før han snart legges på operasjonsbordet.

Alvorlige skader

Klokken har ikke rukket å slå tolv ennå, og fem krigsskadede pasienter har allerede funnet veien til sykehuset. Av dem har to måttet gi opp kampen – de kom til sykehuset for sent. Norske Vinod Mishra leder ICRCs kirurgiske team.

– Det er ganske vondt å se uskyldige

mennesker skadet på denne måten. Det er uskyldige barn, voksne og kvinner som kommer inn med disse skadene. Det er alvorlige skader, forteller Mishra.

Atmosfæren på sykehuset er spent. Skadde trilles gjennom de lange, smale, gule- og rosafargede korridorene, i sykeseng eller rullestol, alt ettersom hvor lang tid de har tilbragt på sykehuset. Opprørte pårørende leter etter familiemedlemmene sine, eller trøster hverandre. En ung mann i lilla skjorte sitter alene på en benk og gråter stille. Han dekker ansiktet med hendene sine. Til tross for sykehusets spede forsøk på å live opp stemningen med farger og bilder på veggene, er det lite som kan live opp et sykehus fylt med personlige tragedier.

– Det som gjør mest inntrykk er de skadede barna. Av fem pasienter i dag, er tre barn. De har ikke noe skyld i denne krigen. Det er vondt å se at så mange vil hverandre vondt, sier Mishra, og sukker.

Lang operasjon

Abdullah trilles inn i operasjonssalen. Den danske kirurgen Martin Nørgaard vet fortsatt ikke hvor alvorlige Abdullahs skader er, når han skal til å operere.

– Denne unge gutten ble truffet av splinter fra en bombekaster i morges. Han har blant annet en blodansamling i låret. Vi skal tømme den og se om han har skadet noen blodårer, forklarer Dr. Nørgaard, bak det blå munnbindet og den grønne operasjonsluen.

– Kan vi starte? Dr. Nørgaard ser på det kirurgiske teamet sitt, satt sammen av helsepersonell fra et knippe forskjellige land over hele verden. De nikker. – Excellent, sier han, og setter i gang.

Det blir en lang operasjon. Abdullah har en avrevet pulsåre i beinet. I verste fall våkner han opp med bare ett bein. Verden utenfor operasjonsstuen er kald.

Om natten kryper temperaturen ofte under frysepunktet. På de drøye tre månedene Mosul-operasjonen har vart, har over 140.000 mennesker måttet flykte fra alt de eier. De flykter i det de står og går i, kanskje ikke mer enn en tynn pysj, med åpne plastsandaler på føttene. De flykter fra mer eller mindre velkonstruerte hus, til løvtynne telt, som ikke akkurat beskytter dem godt mot den ugjestmilde kulden. Men de er i det minste trygge – trygge fra våpnene som kan frarøve dem selv eller familiemedlemmer livet.

Takknemlig

Solen steker mot det lille sykehuset som ligger drøye 40 minutter med bil fra hjertet av Mosul. Det har blitt et nytt år, og det er over tre uker siden Abdullah lå på operasjonsstuen på Al-Shikhan for første gang. Solen treffer den hvite gipsen hans, som strekker seg hele veien fra tærne og opp til kneet. Han smiler bredt.

– Jeg er så takknemlig for all hjelpen jeg har fått her. Nå gleder jeg meg til å gå på skolen igjen, sier han håpefullt, mens han triller litt på rullestolen sin.

Etter nesten fire uker på sykehus kan 12-åringen endelig reise hjem igjen, med begge beina godt plantet på jorden. Samtidig må de ansatte på al-Shikhan se nye, hardt skadete Abdullah-er komme hver eneste dag. •

REDDET BEINET: – Jeg er så takknemlig for all hjelpen jeg har fått her. Nå gleder jeg meg til å gå på skolen igjen, sier Abdullah.



Foto: Vinod Mishra

KIRURGISK TEAM TIL IRAK

20. februar sendte Røde Kors et kirurgisk team fra Norge. Tre sykepleiere og to anestesileger skal jobbe med krigsskadede pasienter i rundt to måneder. De inngår i et større team med delegater fra Røde Kors-foreninger i flere europeiske land. Krigsskadede fra Mosul sprenger sykehuskapasiteten i Nord-Irak og daglig har sykehusene i nærområdet tatt imot et tosifret antall krigsskadede pasienter. Samtidig sendes medisinsk utstyr og medisiner til Irak.



HJELPER HVERANDRE: Frivillige i landsbyen Cunyu luker ugress for en mor som har mistet mannen sin. Uten hjelp fra de frivillige hadde hun ikke klart å luke jordflekken sin. Landsbyen har 115 frivillige, 95 er kvinner.
(Foto: Mari A. Mørtvedt)

Burundi satser på lokale frivillige

Siden 2006 har Burundi Røde Kors vokst fra å være en nasjonalforening med lite aktivitet til å bli landets største humanitære bevegelse. Utrolige 450 000 frivillige er aktive i dag.

Tekst og foto: **Mari Aftret Mørtvedt**

Veiene er så humpete og bratte at det er umulig å unngå en lav summing av «humpetitten, humpetatten» i bakhodet, selv om verden utenfor bilvinduet ser helt annerledes ut enn det Alf Prøysen kanskje så for seg da han skrev denne sangen. Det er røde grusveier, grønne åser og kvinner med tunge laster på hodet. Bilene vi kjører vekker oppsikt blant barna. Noen av dem løper etter bilene og roper «Mzungu» (hvit person) mens andre vinker og roper «Croix rouge», det franske navnet på Røde Kors.

– Det er helt utrolig å være vitne til hvor godt kjent Røde Kors er langt ute på landsbygda her i Burundi. Dette er et vitnesbyrd og et kjennetegn på en sterk nasjonalforening som virkelig har forstått at vi må bygge lokal kapasitet for å lykkes, sier Sven Mollekleiv, president i Røde Kors.

Fokus på å bygge organisasjon

Hvis vi skrur tiden tilbake elleve år tilbake finner vi en svak nasjonalforening i Burundi,



FELLESSKAP: Sven Mollekleiv, president i Røde Kors i Norge, lærer afrikanske rytmer av Pamphile Kantabaze, president i Burundi Røde Kors.

«Det Burundi Røde Kors har fått til er et eksempel til etterfølgelse.»

som er et av Afrikas og verdens fattigste land. Landets 12 millioner innbyggere overlever primært på dyrking av kaffe, te, bomull og husdyr. Bare fem prosent bor i hus med tilgang til elektrisitet og nesten alle må hente vann utenfor hjemmet. I denne konteksten er det krevende å organisere, rekruttere og lære opp frivillige. Men det er ikke umulig.

– På samme måte som Røde Kors i Norge har frivillige i små bygder, mellom bakker og berg og langt ute på de ytterste småøyene, så har Burundi Røde Kors klart å mobilisere et fantastisk engasjement som viser at befolkningen her har en vilje og en sterk tradisjon for å hjelpe hverandre. Det er flott å vite at Norges Røde Kors har vært med på å bygge opp dette, sier Mollekleiv.

Han besøkte Burundi i mars, for å møte presidenten i Burundi Røde Kors og lære av dem som har bygget opp nasjonalforeningen de siste 11 årene. Norges Røde Kors har støttet Burundi med teknikker for å bygge en sterk organisasjon. Fokus har vært på lokal

tilstedeværelse og strategier for lokale råd, lokale valgkomiteer og regionale kontorer.

– Det er ikke mulig å kalle seg en sterk nasjonalforening uten frivillige på grasrota. De frivillige er dedikerte til sin egen fremtid og vi er sterke når vi kan kjenne på de samme følelsene som de frivillige. Vi er sterke når vi klarer å respondere på de behovene de faktisk har, sier Pamphile Kantabaze, president i Burundi Røde Kors.

Fortsetter samarbeidet

Norges Røde Kors får støtte av Norad for å videreutvikle samarbeidet med Burundi Røde Kors. Det er viktig fremover, spesielt etter at det oppsto uroligheter rundt presidentvalget i 2015. Etter dette har sikkerhetssituasjonen i landet blitt mer krevende. Ifølge tall fra FN har nesten 400.000 flyktet til nabolandene Rwanda, Tanzania, Kongo og noen har flyktet til Uganda.

– Det Burundi Røde Kors har fått til er et eksempel til etterfølgelse. Med få ressurser



ENKLE KÅR: Aline Nizigijimana (33) har åtte barn og bor med mannen Emmanuel. Han passer en ku og en kalv for den lokale Røde Kors foreningen. – Vi bruker kumøkk på jordene våre og kua gir også melk til familien vår. Det hjelper oss mye, sier Aline. (Foto: Mari A. Mørtvedt)

har de klart å gå inn i landsbyer og motivere dem til å bli en del av Røde Kors. Langt her ute har vi møtt mennesker som har lært seg Røde Kors-prinsipene, førstehjelp og forebygging av kolera. Det er alltid de lokale som er førsterespons når noe skjer, sier Sven.

Nettverket av frivillige i Burundi er en suksesshistorie, men en nasjonalforening kan ikke operere uavhengig av situasjonen i landet. Ifølge FN har tre millioner mennesker behov for nødhjelp, matprisene i landet øker og store internasjonale donorer, som EU, har stoppet sin støtte til myndighetene. I 2014 utgjorde støtten fra EU 60-70% av bruttonasjonalprodukt. Konsekvensene er nå at budsjetter til helse, utdanning og infrastruktur stoppes.

– Vi må love at vi ikke vil glemme Burundi. Dersom situasjonen blir verre vil vi ha mulighet til å kunne hjelpe mest mulig effektivt. Røde Kors er godt kjent og har mange frivillige spredt rundt i landet, sier Mollekleiv. •



KJÆRKOMMENT BESØK: Peppi (8) er på jobb på Solbakken bo- og behandlingssenter hver mandag sammen med eier Fridtjof Backer-Grøndahl. Hjørdis Langøren (94) setter stor pris på besøket og gleder seg allerede til neste gang Peppi kommer på besøk.

Besøksvenn på fire ben

– Vi burde ha en hund her hele tiden. Det er så koselig, sier Hjørdis (94). Besøkshunden Peppi blir klappet og beundret, og finner seg tålmodig i det. Hun er jo på jobb.

Tekst: **Marianne Wellén**
Foto: **Olav A. Saltbones**

Vi er på Solbakken bo- og behandlingssenter i Bærum sammen med besøkshunden Peppi (8) og eieren Fridtjof Backer-Grøndahl. Her er de en gang i uken og besøker beboerne som setter stor pris på at de kommer.

- Når jeg viser Peppi Røde Kors-skjerfet og jeg sier at i dag skal vi besøke de gamle, begynner hun å logre og blir veldig glad, forteller Fridtjof.
- Dette er noe vi ser frem til med glede begge to, legger han smilende til. Hjørdis Langøren har vært beboer på Solbakken i knapt et år og setter stor pris på besøket. Å få kjenne på pelsen og klappe hunden vekker gamle minner.
- Jeg har aldri hatt hund selv, bare katt, men da jeg var barn ble jeg veldig vant til hunder. Moren min hadde en systue og kundene

NÆRKONTAKT: De eldre på Solbakken setter stor pris på å få Peppi på fanget.



hadde ofte med seg hund. Jeg passet dem, handlet og gikk tur. Ja, jeg elsket de hundene, minnes hun.

- Så fint at du kunne kombinere hjelp for moren din og interesse for deg da, skyter Fridtjof inn.
- Peppi er nydelig, og så har hun så god pels, sier Hjørdis.
- Ja, hun er nybadet siden hun skulle hit i dag, forteller Fridtjof.
- Kanskje hun ikke synes jeg er ren nok, siden hun slikker meg sånn på hånden, sier Hjørdis.
- Nei, det er nok mer av hengivenhet og at hun viser at hun liker deg, smiler Fridthof. Samtalen går livlig om dyr og hunder og Hjørdis forteller videre,
- En gang ble jeg dyttet over ende av en stor Sankt bernhardshund. Jeg var veldig tynn og liten for alderen, så da den la labbene på meg, gikk jeg over ende. Da skulle en trodd at jeg ble redd, men det ble jeg ikke, jeg bare reiste meg opp og gikk videre. Så jeg har hatt hundetekke, og det er bra, sier hun. Minnene kommer som perler på en snor.
- Katten vår forsvant i slåmaskinen da den jaktet på mus i åkeren, forteller hun videre.
- Jeg gråt og gråt.

Slik går praten, Hjørdis har fått tankene over på historier som både er vakre og triste.

Fridtjof forteller at Peppi kan gå mange mil på ski, tross de korte bena. Det hadde ikke Hjørdis trodd.

- Sankt bernhardshunder er veldig store, men Peppi er en fin størrelse, sier hun og forteller at hun har kjøpt en stor hundebok så hun kan se på de fine hundebildene.

Meningsfullt

- Fridtjof Backer-Grøndahl er nettopp blitt pensjonist.
- Jeg hadde lyst til å gjøre noe meningsfylt når jeg nå fikk bedre tid, forteller han.
 - Jeg jobbet i Telenor og de har et samarbeid med Røde Kors. I den forbindelse ble vi introdusert til de forskjellige aktivitetene som er i Røde Kors, så jeg meldte meg på kurset besøksvenn med hund i Bærum Røde Kors. Jeg har hatt et godt liv og ønsker å gi noe tilbake, sier han. - Og jeg ser at Peppi stortrives med dette.

Også personalet på Solbakken er glad for at de kommer.

- Det er første gang vi har dette tilbudet med besøkshund fra Røde Kors, og vi ser at det betyr veldig mye for beboerne, forteller konsulent Marit Solvoll som roser Peppi og Fridtjof opp i skyene. •

i

SLIK BLIR DU BESØKSVENN MED HUND:

- Å ta med dyr på institusjoner stiller krav til både eier og hund.
- En besøkshund bør være rolig, trygg, kontaktsøkende og forutsigbar.
- Eier må ha god kontakt med hunden sin og bør være i stand til å forstå hundens språk.
- En besøkshund må være tilpasningsdyktig og tolerant. Den må tåle skarpe lyder og uvante situasjoner.
- En besøkshund må ha god helse, og eier må fortløpende vurdere hundens helsetilstand, hvis nødvendig i samråd med dyrlege.

Ta kontakt med din lokalforening for informasjon om kurs og egnethetsvurderinger av din hund.

FRA SKAM OG ISOLASJON TIL ET NORMALT LIV

Etter tre dager i fødsel får den ufaglærte jordmoren tak i babyen og drar den ut. Den lille gutten til Halima (23) dør. I prosessen blir underlivet skadet og Halima får fistel. Siden da har hun konstant og ukontrollert lekket urin.

Tekst og foto: **Mari Aftret Mørtvedt**

i

DETTE ER FISTEL:

- Gynekologiske fistler er en unormal åpning fra blære eller tarm til underlivet, som fører til ukontrollert lekkasje av urin eller avføring.
- Fistel rammer 50 000 til 100 000 kvinner hvert år.
- I tillegg til at fistel er et medisinsk problem, er det også skam og sosiale stigma knyttet til det. Mange kvinner som har fistel blir avvist av sine ektemenn eller partnere og utstøtt av lokalsamfunnet på grunn av sterk lukt av urin og avføring. Fistel kan helbredes ved et kirurgisk inngrep og kan forhindres ved god fødselomsorg.
- Gynekologiske fistler skjer i en av 1000 fødsler i utviklingsland.
- Fistel forekommer også i Norge. Rundt 20-30 kvinner blir behandlet hvert år.
- I følge FN lever mer enn to millioner kvinner med ubehandlet fistel i dag.

Kilder: Wikipedia og <http://www.lommelegen.no/artikkel/gynekologiske-fistler>

GLEDER SEG: - Jeg er veldig glad og håper jeg blir reparert nå, sier Halima Osman Hassan (23) som opereres for fistel på Keysaney-sykehuset i Mogadishu. Hun får støtte av Rukia Mustaf Hayi (34), som leder fistel-avdelingen på sykehuset.



Mogadishu, Somalia: Det klirrer svakt i store sakser, pinsetter og nåler som treffer hverandre når de plasseres på et brett med grønn duk. Lukten er en blanding av svette, gummihansker og antibak. Korte setninger utveksles mellom konsentrert helsepersonell i lyseblå sykehusklær.

– Er dette ok?

– Ja, vi mangler bare pinsetten. Kan du hente den?

– Sånn. Da er vi straks klare.

Det er varmt, rundt 35 grader, blandet med høy luftfuktighet i operasjonsrommet på Keysaney-sykehuset i Mogadishu. Kirurgen, Dr Ahmed Mohamed, alias Dr Tajir, og sykepleierne gjør seg klare for å redde en jente fra et liv i isolasjon og skam.

Isolert og ensom

Utenfor operasjonsrommet venter Halima Osman Hassan (23) på at det blir hennes tur. Hun er overraskende glad. Hun ler på en måte man kan le når noe er for godt til å være sant. En universell latter som kommer ukontrollert og fnisete ut av kroppen. Det er tydelig at hun prøver å holde seg seriøs, men hun smiler så bredt at hun tar hånda opp til munnen for å dekke til ansiktet.

– Jeg er veldig glad, fordi jeg gleder meg til å reise tilbake til landsbyen og være normal, sier Halima.

Hun har på seg et rosa hårnett og en hvit sykehuskappe med prikkete mønster. I dag skal hun bli frisk fra fistel (se faktaboks), en tilstand hun fikk for fire måneder siden og som har gjort at hun konstant har lekket urin. Hun har ikke hatt tilgang til bind eller tøy for å dekke seg til og derfor har hun luktet urin helt siden hun fikk dette. Den siste tiden har hun gjemt seg innendørs og isolert seg fra venner og familie.

– I landsbyen kunne jeg føle stigma, fordi de rundt meg kunne merke at jeg luktet vondt. Jeg hadde aldri hørt om en slik tilstand før og jeg visste ikke hva som feilet meg. Derfor ble jeg veldig glad da jeg fikk vite at det var mulig å operere. Jeg håper jeg blir reparert i dag, forteller Halima, som har reist 140 kilometer fra landsbyen sin til Mogadishu for å få denne operasjonen.

Spesielt utbredt i utviklingsland

Gynekologiske fistler er en unormal åpning fra blære eller tarm til underlivet, som fører til ukontrollert lekkasje av urin eller avføring. I utviklingsland oppstår ofte fistel i

forbindelse med lange, kompliserte fødsler uten tilgang til helsehjelp.

Det finnes generelt lite statistikk fra Somalia, men ifølge Rukia Mustaf Hayi (34), som leder fistel-avdelingen på Keysaney-sykehuset er tilstanden et underkommunisert problem i Somalia.

– Fistel er generelt et utbredt problem i fattige områder, men jeg tror det finnes mer i Somalia enn andre land. Vi har levd i krig siden 1991 og derfor har vi dårlig tilgang til helsepersonell. Når en kvinne får problemer under fødsel på landsbygda i Somalia er det vanskelig å få hjelp og derfor er også fistel mer utbredt her, forklarer Rukia.

Ble sjokkert

Hun lærte om fistel for første gang da hun var sykepleierstudent i 2004. Den gang ble hun sjokkert over alle de unge jentene som fikk dette. Unge førstegangsfødende er spesielt utsatt, fordi hoftene deres kan være for smale for en normal fødsel. Derfor oppstår det fistel.

Jeg møtte mange jenter som var deprimerte, stigmatiserte og isolerte. Mannen hadde forlatt dem og noen var så ute av seg at de hadde mistet menstruasjonen sin. Jeg følte at jeg kunne kjenne smerten deres. Siden da har jeg drømt om å få muligheten til å gjøre mer for å hjelpe kvinner med fistel i Somalia, sier Rukia. Nå er hun stolt prosjektleder på fistel-avdelingen.

Følger opp pasientene

Halima er en av de første pasientene på fistel-avdelingen, som ble åpnet i januar 2017. Målet er at sykehuset skal følge opp og hjelpe pasientene over tid, også med psykososial støtte og hjelp til å komme tilbake til deres lokalsamfunn.

Noen dager etter operasjonen tikker det inn en melding fra Dr. Tajir, som er strålende fornøyd etter et godt resultat. Halima har det veldig bra og operasjonen var vellykket! •



VIL HJELPE: – Det har alltid vært en drøm for meg å hjelpe kvinner med fistel i Somalia. Jeg føler deres smerte og jeg tror vi vil klare å hjelpe mange på dette sykehuset, sier leder for fistel-avdelingen Rukia Mustaf Hayi.

KEYSANEY-SYKEHUSET:

Fistel-avdelingen på Keysaney-sykehuset ble åpnet i januar 2017 blant annet med hjelp fra Nødhjelpsgivere.

Det er den første permanente fistel-avdelingen i Somalia. Det betyr at sykehuset har mulighet til å følge opp tidligere pasienter og bistå dersom de trenger mer hjelp.

Noen andre organisasjoner gjør såkalt «mobil operasjon», hvor de gjennomfører kampanjer og opererer fistel, men forlater området etterpå.



FARLIG Å FØDE I SOMALIA:

- Et av verdens farligste land å føde i.
- Hver 12. kvinne dør i forbindelse med graviditet og/eller fødsel.
- Hvert sjuende barn dør før fylte fem år.
- 98 prosent av kvinnene er kjønnslemlestet, noe som også bidrar til økt komplikasjon ved fødsel.

ERFAREN KIRURG: Dr. Tajir er den mest erfarne kirurgen på Keysaney sykehuset i Mogadishu. Han har operert pasienter siden sykehuset åpnet i 1992.

Lær deg FØRSTEHJELP!

Tekst og ill. fotos: Røde Kors

Førstehjelp og personlig beredskap blir tema for årets 8. mai-kampanje. Kampanjen har som mål å styrke den personlige beredskapsevnen i Norge ved å øke kunnskapen om og motivere befolkningen til å lære seg førstehjelp. Over hele landet vil frivillige stå på stands den første helgen i mai.



Hele samfunnets beredskap er avhengig av enkeltmennesker som kan redde liv og handle rett når det oppstår en krisesituasjon. Dersom flere lærer livreddende førstehjelp og personlig beredskap vil det gjøre oss bedre rustet mot det uforutsette og vi vil stå bedre rustet som samfunn.

Personlig beredskap

Vet du hva du skal gjøre hvis en krise oppstår der du bor? Personlig beredskap handler om å redusere egen sårbarhet ved å være fysisk, mentalt og praktisk forberedt på en uforutsett hendelse.

Nordmenn har stort sett god helse. Alle kan plutselig stå midt oppi en uventet situasjon: Vi kan være først ute ved en ulykke, vi kan være på fjelltur der noe skjer med dem vi er sammen med, eller noen kan få et illebefinnende i matbutikken.

Mer ekstremvær gjør at flere kan havne i situasjoner hvor man mangler strøm og vann i flere dager. En større ulykke kan øke etterspørselen etter blodgivere som må være registrert på forhånd. Myndighetene har ansvaret ved slike situasjoner, men den enkelte kan redusere sin egen sårbarhet betydelig ved å være bedre forberedt.

Den første hjelpen

Hver dag rammes enkeltpersoner i Norge av større eller mindre ulykker som setter liv og helse i fare. Den kan være skader i hjemmet, bilulykker, akutt sykdom eller større uønskede hendelser som rammer samfunnet vi lever i.

PERSONLIG BEREDSKAP: Alle bør forberede seg på ulykker hjemme, på skolen, på jobben eller i bylivet.

TRENER PÅ FØRSTEHJELP:

Dessverre mangler mange oppdatert kunnskap. Hele 6 av 10 har ikke vært på førstehjelpskurs de siste to årene.



LES MER OM PERSONLIG
BEREDSKAP PÅ VÅRE
NETTSIDER
WWW.RODEKORS.NO

FERSKVARE: Førstehjelpskunnskap er ferskvare som krever jevnlig vedlikehold.

1-1-0 BRANN

1-1-2 POLITI

1-1-3 AMBULANSE



SLIK KAN DU FORBEREDE DEG

- Lær deg førstehjelp og repeter jevnlig
- Forbered deg på at en krise kan ramme deg. Sørg for oppvarmingsalternativer til strøm, ha lommelykt og batterier et fast sted og ha alltid ha noen liter vann i reserve. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) anbefaler følgende reserve-lager: tørrmat, radio med batterier, lommelykt, stearinlys fyrstikker, ved, førstehjelpsutstyr, kokeapparat på gass eller rødsprit
- Gjennomfør brannøvelse hjemme. Sjekk rømningsvei, slukkeutstyr, varslings, røykvarslere
- Ha førstehjelpsutstyr hjemme, i bilen og i sekken på tur
- Benytt fjellvettreglene på tur
- Registrer deg som blodgiver på www.giblod.no
- 1-1-0 (brann), 1-1-2 (politi), 1-1-3 (ambulans) er nødnumre alle må kunne
- Følg myndighetenes vaksineråd og beskytt deg mot sykdommer i Norge og på reise
- Sjekk www.varsom.no for oppdaterte varsler om skred og flom, og www.sikkerhverdag.no for tips til forebygging i hjemmet
- Benytt www.kriseinfo.no for oppdatert informasjon fra myndighetene om kriser

NÆRINGS-LIVET TAR ANSVAR

Støtten og samarbeidet med næringslivet er svært viktig for at Røde Kors blant annet kan bidra til integreringsarbeid, delta i redningsaksjoner, arbeide for sårbare grupper blant barn og unge, besøke eldre, innsatte i fengsler og drive internasjonalt hjelpearbeid.

Gjensidigestiftelsen + Røde Kors = et tryggere Norge



STØTTER: – Vi synes det er fint at barn fra tidlig alder lærer enkel førstehjelp som vil være et godt utgangspunkt for mer læring når de blir eldre. Derfor passer dette prosjektet godt for oss, forteller Veslemøy Rue Barkenes, i Gjensidigestiftelsen.

Målet for Gjensidigestiftelsen er at Norge skal bli et tryggere samfunn og at flere får muligheten til å leve aktive liv.

For å nå dette målet har Gjensidigestiftelsen prioritert støtte til nettopp dette, både nasjonalt og lokalt. Røde Kors er en beredskapsorganisasjon som er til stede i lokalsamfunn over hele landet. Med stort fokus på sikkerhet og effektivt beredskapsarbeid, har Røde Kors Hjelpekorps derfor vært en naturlig aktivitet for Gjensidigestiftelsen å støtte.

Gjensidigestiftelsen har bidratt til livreddende utstyr slik at Hjelpekorpsset kan utføre søk og redning på en effektiv måte. Et godt eksempel på dette kan være støtten som Tromsø Røde Kors mottok fra Gjensidigestiftelsen til innkjøp av droner som "ser" savnede. Med mer avansert utstyr kan Hjelpekorpsset gjøre en bedre jobb. Robuste droner er effektive i søk, og Hjelpekorpsset kan finne de savnede raskere.

I tillegg til å støtte Røde Kors sin redningstjeneste, satser Gjensidigestiftelsen på tiltak som øker førstehjelps kompetansen

i befolkningen. Gjensidigestiftelsen bidrar til å lære barnehagebarn i alderen 3-6 år om førstehjelp ved bruk av Henry-dukken. «Henry-førstehjelp for barnehagebarn» er tilpasset barnas alder og fokuserer på varsling og grunnleggende førstehjelps-kunnskaper som kan redde liv. Målet er å øke barns bevissthet om førstehjelp og bidra til kunnskap om hva som skal til for å hjelpe. Ideen om at selv små barn kan ta ansvar, vise omsorg og hente hjelp er en viktig del av Henry-opplegget.

Det har vært stor nasjonal interesse blant barn og førskolelærere for Henry. Støtten fra Gjensidigestiftelsen har blitt brukt til produksjon av mer enn 3500 Henry-sett til barnehager i hele Norge. Disse er gratis og distribueres av Røde Kors til barnehager over hele landet. Takket være støtten fra Gjensidigestiftelsen kunne vi nå halvparten av landets barnehager.



FAKTA

- Gjensidigestiftelsen er Norges største finansstiftelse. Stiftelsen ble etablert i 2007 som allmenntilgjengelig stiftelse og omdannet til finansstiftelse i forkant av børsnoteringen av Gjensidige Forsikring ASA i 2010.
- Stiftelsen er største aksjonær i Gjensidige Forsikring ASA med 62,24 % av aksjene, og viderefører sin andel av aksjeutbytte fra Gjensidige i form av kundeutbytte til skadeforsikringskundene i selskapet. For 2016 utgjorde dette rundt 1,94 milliarder kroner.
- I tillegg til aksjene i Gjensidige forvalter Gjensidigestiftelsen verdier for rundt 19 milliarder kroner. Det er avkastningen av disse verdiene som danner grunnlaget for stiftelsens gavetildelinger.
- Gjensidigestiftelsen deler hvert år ut i overkant av 200 millioner kroner til allmenntilgjengelige prosjekter innen trygghet og helse. I 2016 delte Gjensidigestiftelsen ut ytterligere 350 millioner kroner til det norske brannvesen i forbindelse med 200 årsjubileet til Gjensidige.
- Siden 2007 har stiftelsen delt ut nesten 2 milliarder til rundt 6000 prosjekter.
- Søknadsfristen for å søke støtte er 15. september, og man søker elektronisk på www.gjensidigestiftelsen.no. For å kunne få innvilget støtte må organisasjonen være registrert i Brønnøysundregisteret, og i frivillighetsregisteret.
- Gjensidigestiftelsen støtter prosjekter innen kosthold, fysisk aktivitet, mestring og læring, sikkerhet, samt sosial inkludering og mangfold.



Blir du vår neste pantemillionær?

STØTT OSS MED PANTEN!

PANTELOTTERIET



ice.net støtter Røde Kors Hjelpekorps

ice.net har vært støttespiller med Røde Kors Hjelpekorps siden 2008.

Hjelpekorpsset bruker mobilt bredbånd fra ice.net som ett av sine verktøy for å koordinere og gjennomføre redningsaksjoner over hele Norge: ofte på de minst tilgjengelige og gravgrendte stedene i landet.

Med mobil bredbåndsdekning på fjellet, langs kysten, skog og kratt holder hjelpekorpsene seg oppdaterte på vær-, vind- og føreforhold, skredvarsel og kartdata ute i felten. Dette er med på å styrke sikkerheten og beredskapen til Hjelpekorpsset.



Vi gir 5 kroner av hvert salg til Røde Kors og deres arbeid for å gjøre påsken litt tryggere*



+ SOLO Alle varianter 0,5L
KVIKK LUNNSJ 47gr

35,- +pant

*Tilbudet gjelder ikke på Shell 7-Eleven stasjoner

Er det flere hjemme hos deg som vil bli medlem?

For et familiemedlemskap betaler dere 600 kroner i året og bidrar enda mer til den frivillige aktiviteten Røde Kors gjør der du bor.

Send en SMS med kodeord **<FAMILIE> TIL 2160.**



Bruker pengene mest effektivt



Norad har vurdert resultatet av hjelpearbeidet til 36 organisasjoner og Røde Kors kom best ut i rangeringen. Det betyr at alle bidragsytere til Røde Kors kan være trygge på at hjelpen din er effektiv og kommer fram til de som trenger den.

Et av de prosjektene Norad trekker frem er arbeidet Røde Kors gjør i Colombia med helsekomiteer som gir førstehjelp og informasjon om forebygging av sykdommer. Arbeidet gjennomføres i konfliktrammede områder ved stillehavskysten i Colombia.

Mellom 2013 og 2015 økte andelen av mennesker som kunne identifisere minst tre malaria-symptomer fra 32 til 62 prosent. Slik kunnskap er vesentlig for å redusere utviklingen av sykdommen og dødelighet.

–At Røde Kors får en så høy score av Norad er en anerkjennelse av arbeidet vårt og resultatene vi oppnår sammen med Røde Kors i andre land. Det gir oss også motivasjon til å arbeide enda bedre for å hjelpe de som trenger det mest, sier utenlandssjef i Røde Kors, Tørris Jæger.



Det er mye som kan gå i arv

Litt for store ører, små grønne øyne, interessen for friluftsliv, evnen til å lese tjukke bøker, talentet for ballspill, godt brukte legoklosser, en sykkel med riper i lakken, problemer med å stave lange ord, forholdet til rus, bekymringer, et kosedyr å trøste seg med, noen som ser deg når den som skulle gjort det ikke gjør det.

En liten gave i ditt testamente hjelper de som ikke har fått den beste starten i livet.

Arven fra deg kan være den beste gaven noen får. Å skrive ett testamente er et bevisst valg.

For å få vite mer om hvordan du kan skrive ditt, se rodekors.no/arv eller ring oss på **22 05 42 20**.



– Å være redningsmann er som en hobby

2016 ble et voldsomt år for de Trolltunga-frivillige i Odda Røde Kors. Vi tok en prat med nylig avgått områdeleder og mangeårig redningsressurs, Bjørn Arild Fjeldsbø om Trolltunga, prisdryss og fremtiden.

Tekst: **Arild Blomkvist** / Foto: **Privat**

A ltså. Rekordmange redningsaksjoner mot Trolltunga og nasjonalt fokus på redningstjeneste på NRK Brennpunkt. Hjelpekorpsene i Odda mottok Samfunnsikkerhetsprisen, ble kåret til Norske Helter av TVNorge og VG, og Årets Harding av lokalavisen. Du har laget nye fjellvettregler, og for et par uker siden mottok du Røde Kors Hjelpekorps sin Fortjenstmedalje. Ikke lite dette Bjørn Arild.

– Det har vært et utrolig år.

Skulle bare på førstehjelpskurs

Røde Kors-historien til Bjørn Arild begynte i 1992. Han var 17 år og skulle lære seg førstehjelp hos Fana Røde Kors. Ikke likte han fotball som de andre og ettersom førstehjelp var nyttig å kunne da han holdt på med lappen, gikk han på kurs.

– Jeg begynte fortløpende helgen etter. Orientering, samband, bærebering og søk. Plutselig var jeg medlem, og da tok jeg likegodt en sanitetsvakt. Så ballet det på seg. Siden har jeg aldri kommet meg ut igjen. Han flirer.

Du har vært frivillig i 25 år. Du står ute i regnet mens andre folk sover, og leter etter bortkomne turister i mokasiner og slips. Hva driver deg?

– Det er en kjempefin hobby, jeg liker å være ute og gå i fjellet og tenker jeg likegodt kan bruke kunnskapene mine til å hjelpe disse stakkarene. Jeg får være på tur med mine beste venner, vi bruker kunnskapene våre og gir hjelp.

Fjellvett til utlandet

Sammen med fjellklatrer Cecilie Skog var



BJØRN ARILD FJELDSBØ (43)

Aktuell: Frivillig i 25 år
Mottok nylig Hjelpekorpsets fortjenstmedalje

Jobb: Radiograf ved Odda Sykehus

Familie: Samboer med Inga
Pappa til Julie (11) og Anders (13)

han blant ekspertene som reviderte de originale fjellvettreglene. – De som er så ikoniske og som vi nordmenn har så langt inn i ryggmargen. Norge er vel det eneste stedet man finner fjellvettregler. Dessverre er det ikke slik for de besøkende.

Han sikter til de mange utenlandske turistene som kommer til Norge, og hvorav mange besøker den lokale superstjerna, Trolltunga. Vanvittige 40 ganger i 2016 måtte de frivillige assistere turister. En tur som tar 8-10 timer.

– En av de tingene jeg håper turistnæringen gjør er å ta med seg fjellvettreglene ut i verden. Gjøre dem kjent for alle som vurderer å besøke oss. Det kan redde liv. Både i Asia og i Norge.

Prisdryss til tross. – Det har krevd mye tid og krefter av oss, og nå håper vi at det blir satt i verk sikkerhetstiltak. Dette er ikke bare en utfordring her i Odda. Antallet redningsaksjoner skyter jo i været i hele landet.

Har aldri vært ute på Trolltunga

Turistsesongen er væravhengig, men allerede nå spår han en lang sesong, med desto risiko



for høy redningsaktivitet. – De er i gang med guidede turer på ski, og ettersom det er lite snø nå tipper jeg vi ser de første fotturistene i april. Massene kommer i juni, juli, august og september.

Bjørn Arild forklarer at de mest krevende aksjonen kommer på tampen av sesongen.

Bjørn Arild har så langt deltatt i 500 redningsaksjoner, og har selv vært på tur over 30 ganger innover mot Trolltunga.

– Jeg er som regel ute om natten og sjelden helt fremme der turistene drar.

Så, ut av det blå. Nærmest hviskende. – Jeg har forøvrig aldri vært ute på selve Trolltunga.

Seriøst?

– Nei, har ikke sett vitsen med å gå utpå der. Ah, skjønner, du har høydeskrekk.

– Jeg har ikke høydeskrekk og har sett på den mange ganger, men har bare aldri følt draget. Det er jo vakker natur og en fantastisk utsikt. Et stup på 700 meter er jo sikkert en kjempeopplevelse.

– Ja... Men jeg har vært under Trolltunga da. Det er det ikke så mange som har. •

SeniorLån - et smart lån for deg over 60 år



SeniorLån gir helt nye muligheter!

RING OSS PÅ
22 82 56 00
VI SNAKkes!

Med SeniorLån kan du frigjøre penger du har spart opp i boligen gjennom mange år og få et ekstra tilskudd til pensjonen din. Da kan du f.eks. reise mer, pusse opp huset eller gi barna dine forskudd på arv. Pengene som frigjøres kan du bruke akkurat som du selv ønsker.

SLIK FUNGERER SENIORLÅN: Lånet gis mot pant i din bolig, og du må være over 60 år. Lånet kan utbetales som et engangsbeløp og/eller månedlige utbetalinger. Du betaler ikke renter eller avdrag så lenge du bor i boligen, rentene legges til lånet månedlig.

Les mer på www.bnbank.no eller besøk oss i Seniorsakens lokaler i Bygdøy Allè 5 i Oslo. Ring gjerne 95 00 57 94 for å avtale et møte.



LÅNEEKSEMPEL: Nom. rente 4,25 %, eff. 4,36 %, kr. 1 000 000, over 15 år, totalt kr. 1 896 754